

unt oēs ip̄a q̄ sit: s̄ nō oēs sciūt vbi sit: et inde cōtentio est. Quasi vero de aliq̄ mūdi hui⁹ agat loco: vbi debeat quisq̄ velle viuere: q̄ vult beate viuere: ac nō ita q̄rat vbi sit beatitudo sicut q̄rat q̄ sit. Nam vtiq̄ si in corp̄is voluptate est: ille beatus est: qui fruif̄ corp̄is voluptate. Si in virtute aī ille qui hac fruif̄. Si in vtraq̄: ille q̄ fruif̄ vtraq̄. Cū itaq̄ ali⁹ dicit: beate viuere est voluptate corp̄is fruif̄. Alius aut̄ beate viuere est virtute animi fruif̄: nō ne aut̄ ambo nesciūt q̄ sit beata vita: aut̄ non ambo sciūt. Quō ḡ amat̄ eā si nemo pōt amare qd̄ nescit. An forte falsum est qd̄ p̄ verissimo certissimoq̄ posuim⁹: beate viuere oēs homines velle. Si ei beate viuere est (vbi gratia) fin̄ animi virtutē quō beate viuere vult: q̄ hoc nō vult. Nōne veri⁹ dixerimus: hō iste non vult beate viuere: qz nō vult fin̄ virtutē viuere: qd̄ soluz est viuere. Nō igit̄ oēs beate viuere volunt imo pauci h̄ volūt: si nō est beate viuere nisi fin̄ virtutē animi viuere: qd̄ multi nolūt: ita ne falsuz erit. Cū nec ip̄s academicis cum oīa dubia sint: academicus ille cicero dubitauit: q̄ cum vellent in hortēso dialogo ab aliq̄ re certa d̄ q̄ null⁹ ambigeret sumē sue disputatiōis exordii. Beati certe inq̄t oēs esse volum⁹: absit vt h̄ flm̄ esse dicam⁹. Quid igit̄: an dicenduz est etiā si nihil sit aliud b̄tē viuere: q̄ fin̄ virtutem animi viuere: tñ et q̄ h̄ nō vult: beate vult viuere. Mimis quidē h̄ videt̄ absurdū. Tale ē em̄ ac si dicam⁹: Et q̄ nō vult beate viuere: b̄tē vult viuere. Istā repugnātiā q̄s audiat: q̄s ferat et tñ ad hāc ptrudit necessitas. Si et oēs b̄tē velle viuere verū est: et non oēs sic volunt viuere: q̄ modo solum viuunt beate: verum est.

An oēs b̄tē sint q̄ viuūt vt volūt. **Ca. V.**

N forte illud est qd̄ nos ab his angustijs possit erucere: vt quoniam diximus ibi quosq̄ posuisse beatam vitam qd̄ eos maxime delectauit: vt voluptas epicuri: virtus zenonem: sic aliū aliquid aliud: nihil dicamus esse beate viuere: nisi viuere fin̄ delectationē suam: et ideo falsum nō cō: quomnes beate viuere velint: qz omnes ita volūt: vt quēq̄ delectat. Nam et h̄ populo si p̄nunciatum esset in theat̄o: omnes id in suis voluntatibus inuenirent. Sed hoc q̄s cicero cum si bi ex aduerso p̄posuisset: ita redarguit: vt q̄ hoc sentiant: erubescant. Ut em̄. Ecce autēz non philosophi quidem: sed prompti tamen ad disputandum: omnes aiunt esse beatos: q̄ viuunt vt ip̄i velint: hoc est qd̄ nos diximus: vt quosq̄ delectat. Sed mox ille subiecit: falsum id quidem. Nolle em̄ quod non deceat:

idipm̄ miserimum est. **N**ectam miserum est non adipisci qd̄ velis: q̄s adipisci velle qd̄ non oporteat: p̄clarissime omnino atq̄ verissime. Quis namq̄ ita sit mente cecus: et ab omni luce decoris alienus: ac tenebris dedecoris inuolutus: vt eum qui nequiter viuunt ac turpiter nullo prohibente: nullo vlciscēte: et nullo saltem reprehendere audente: insuper et laudatibus plurimis (quoniam sicut ait scriptura diuina: Laudatur peccator in desiderijs anime: et qui iniqua gerit: benedicitur) implet omnes suas facinorosasissimas: et flagitiosissimas voluntates: ideo beatum dicat: quia viuunt vt vult: cum profecto quis et sic miser est: minus tamen esset si nihil eorum que perperam voluisset habere potuisset: mala em̄ voluntate vel sola quisq̄ miser efficitur: sed miserior potestate: qua desiderium male volūtatis impletur. Quapropter quoniam verum est qd̄ omnes homines esse beati velint: idēz vnum ardentissimo amore appetant: et p̄pter hoc cetera quecunq̄ appetunt: nec quisq̄ pōt amare qd̄ oīno quid vel quale sit nescit: nec pōt nescire qd̄ sit qd̄ velle se scit: sequit̄: vt oēs beatam vitam sciant. Omnes aut̄ beati habent quod volunt: quis nō omnes q̄ habent qd̄ volunt cōtinuo sint beati. Cōtinuo aut̄ miseri qui vt nō habent qd̄ volunt: vel id habent qd̄ nō recte volunt. Beatus igitur non est nisi q̄ et habet omnia que vult: et nihil vult male.

Priorem esse beatitudini voluntatem rectam etiam non adeptam quod cupit q̄ prauam etiam si quod concupiuit obtinuit.

Capitulum. VI.

Cum ergo ex his duobus beata vita constet: atq̄ omnibus nota: omnibus cara sit: quid putemus esse cause: cur horum duorum quando vtrūq̄ nō possunt magis eligant homines: vt omnia que volunt habeant: q̄s vt omnia bene velint etiā si non habeant. An ip̄a est prauitas generis humani: cum eos non lateat: nec illum beatum esse qui quod vult non habet: nec illum q̄ qd̄ male vult habet: sed illū qui et habet quecunq̄ vult bona: et nulla vult mala: ex his duobus quibus beata vita p̄ficitur q̄n vtrūq̄ non datur: id eligatur potius. vnde magis a beata vita receditur. Longius quippe ab illa est quicunq̄ adipiscitur male concupita: q̄s qui non adipiscitur concupita: cum potius eligi debuerit voluntas bona atq̄ preponi: etiam non adepta que appetit. Propinquat enim beatorum: qui bene vult quecunq̄ vult: et que adeptus cum fuerit beatus erit. Et vtiq̄ non

mala sed bona beatū faciunt: quā faciunt quā bonorū habent aliquid iam: idque nō pui est mandum: eamque ipam scz voluntatem bonā qui de bonis quorū capax est humana natura: nō de vilius mali ppetratione vel adeptione gaudere desiderat: et bona qualia in hac misera vita esse pnt: prudenti: tempanti: fortiti: et iusta mente sectat: et quā dat assequitur vt etiā in malis sit bonus: et finitis malis omnibus atque impletis bonis omnibus sit beatus.

Ad veram beatitudinem viam esse per fidem rectam sine qua nulla possit cuius fortitudo prodesse.

Ca. VII

P hoc in ista mortali vita erroribus erūnisque plenissima: p̄cipue fides ē necessaria: qua in deū credis. Non em̄ quecūque bona: maximeque illa quibus quis sit bonus: et illa quibus fiet beatus. Quā nisi a deo in hominē veniant: et homini accedant iueniri potest. Cū autē ex hac vita ab eo quod in his miseris fidelis et bonus ē ventū fuerit ad beatā: tunc erit vere quod nūc esse nullo modo potest: vt sic hō viuat: quō vult. Nō em̄ volet male viuere in illa felicitate: aut volet aliqd quod dēerit: aut dēerit quod voluerit. Quicquid amabilis aderit: nec desiderabilis quod nō aderit omne quod ibi erit: bonū erit: et summus deus summus bonū erit: atque fruentū amantibus p̄sto erit: et quod est omnino beatissimū ita semper fore certū erit. Nunc vero fecerunt quidam sibi philosophi sicut eorum cuius placuit vitas beatas suas: vt quasi p̄pria virtute possent: quod cōmuni mortaliū conditione nō poterant: sic scz viuere vt vellent. Sentiebant em̄ aliter beatū eē neminē posse nisi habendo quod vellent: et nihil patiendo quod nollet. Quis autē nō qualēcūque vitā qua delectatur (et ideo beatā vocat) vellent sic esse in sua potestate vt eam possent habere p̄petuam: et tamen quis ita est: quis vult pati molestias quas fortiter toleret: quis eas velit possitque tolerare si patitur? Quis velit in tormentis viuere: etiā qui potest in eis p̄patientiam tenendo iusticiam laudabiliter viuere? Transitura cogitauerunt hec mala quae ea ptulerunt vel cupiendo habere: vel timēdo amittere quod amabant: siue nequiter siue laudabiliter. Nā multum p̄transitoria mala: ad mansura fortiter tenderunt. Qui p̄fecto spe beati sunt: etiā cum sunt in transitorijs malis: p̄ que ad bona nō transitoria pueniunt. Sed qui sic spe beatus ē: nō dū beatus ē. Expectat namque p̄patientiam beatitudinem quā nō dū tenet. Qui vero sine vlla spe tali: sine vlla tali mercede cruciat

quātālibet adhibeat tolerantiam: nō est beatus veraciter: si miser fortiter. Neque em̄ propterea miser nō est: quia miserior esset: et si impatienter miseriam sustineret. Porro si ista nō patitur que nollet pati in suo corpore: nec tunc quidem beatus hūidus est: quā nō viuunt et vult. Et em̄ alia omittā que corpore illeso ad animi pertinent offensiones: sine quibus viuere velimus et sunt innumerabilia: vellet utique si posset ita saluum et in columine habere corpus: et nullas ex eo pati molestias: vt id haberet in p̄tate: aut in ipsius incorruptione corporis: quod quod non habet: ac pendet in incerto: p̄fecto nō viuunt vt vult. Quis em̄ p̄ fortitudinē sit paratus excipere et equo ferre animo quicquid aduersitatis acciderit: mauult tamen vt nō accidat: et si possit facit: atque ita paratus est in vtrūque vt quā in ipso est alterū optet: alter viter: et si quod vitat incurrerit: ideo volens ferat: quia fieri non potuit quod volebat. Nec opprimat ergo: sustinet: sed premi nollet. Quōd ḡ viuunt et vult: an quia volens fortis est ad ferenda quae nollet illata? Ideo igitur id vult quod potest: quā quod vult nō potest. Hec est tota (vtrū ridenda: an potest miseranda) supborū beatitudo mortalium: gloriāntiū se viuere vt volunt: quia volentes patienter ferunt que accidere sibi nolunt. Hoc em̄ aiunt quod sapienter dixit Terentius. Quis nō potest id fieri quod vis: id velis quod possis. Quomodo hō dicitur eē quis negat? Sed p̄siliū ē dātū misero: ne esset miserior. Beato autē (quales se esse oēs volūt) nō recte nec vere dicitur: nō potest fieri quod vis. Si em̄ beatus ē: quicquid vult fieri potest: quod nō vult quod fieri nō potest. Sed nō ē mortalitatis huius vita: nec erit nisi quā et immortalitas erit: quae si nullo modo dari hōi posset frustra ēt beatitudo quae refertur: quae sine immortalitate nō potest eē.

Perfectam beatitudinem nisi in eterna vita esse non posse.

Ca. VIII

Um ḡ beati esse oēs hoies volunt: si vix volūt p̄fecto et esse imortales volūt. Aliter em̄ beati esse nō p̄st. Denique et de immortalitate interrogati sicut et de beatitudine oēs eam se velle rident. Sed quālibet beatitudo quae potest vocet quae sit in hac vita quāvis imo vero fingit: dū immortalitas despat: sine quae vera beatitudo eē nō potest. Ille quae p̄beatus viuunt (quod iam supius dixim⁹ et astruēdo satis firm⁹) qui viuunt vt vult nec male aliquid vult. Nemo autem male vult immortalitatem si eius humana capax est deo donante natura. Cuius si capax non est: nec beatitudinis capax est. Et eē homo beate viuat: oportet vt viuat. Quem porro morientem vita ipsa deserit. Bea

Terenti⁹
andria